

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XII Міжнародної науково-практичної конференції
«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ, присвяченої пам'яті
академіка

ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО»

19 травня 2023 року

IX Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ
РОЗВИТКУ», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН
України

ВІКТОРА СИДОРЕНКО»

20 травня 2023 року

КИЇВ 2023

УДК 377.09(082)

Затверджено рішенням Вченої ради факультету технологій та дизайну Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 5 від 29 червня 2023 р.)

За загальною редакцією – Дмитра Кільдерова, Валентини Харламенко

Редакційна колегія: **Лілія Кільдерова**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Юлія Колісник-Гуменюк**, доктор педагогічних наук, доцент; **Михайло Копельчак**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Любомира Криницька**, кандидат педагогічних наук; **Ірина Матійків**, кандидат психологічних наук, доцент; **Ірина Маркусь**, кандидат педагогічних наук; **Валентина Лозовецька**, доктор педагогічних наук, професор; **Тарас Олефіренко**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Юрій Павлов**, доктор педагогічних наук, професор; **Лідія Сліпчишин**, доктор педагогічних наук, доцент; **Тетяна Чернова**, кандидат педагогічних наук; **Світлана Шереметьєва**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Тетяна Якимович**, кандидат педагогічних наук, доцент

Технічний редактор: **Олена Козієнко**, завідувач лабораторією

Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку» (19 травня 2023 року). IX Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (20 травня 2023 року) / за заг. ред. Д. Кільдерова, В. Харламенко. Київ, 2023. 295 с.

До збірника увійшли тези доповідей XII Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку» (19 травня 2023 року). IX Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (20 травня 2023 року).

Розраховано на здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, співробітників наукових установ та закладів.

©Факультет технологій та дизайну, 2023

©УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

©Автори тез, 2023

4. Тхоржевський Д. О. Методика викладання загальнотехнічних дисциплін і трудового навчання : навч. посібник. К.: Вища школа, 1980. 352 с.
5. Kondel V. Information and Communication Technologies in the Teaching of the Technical Disciplines to Future Specialists of Technological Education. *Information Technologies and Learning Tools*. Vol. 22. No. 2 (2011). 13 p. URL: <https://www.journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/459>.
6. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта за предметною спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2022. 24 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1ONPTgMqQdrpNUuT4gYMzM5v06QM2nt_J/view.

Михайло Копельчак

кандидат педагогічних наук, доцент,

директор Львівського навчально-наукового центру

професійної освіти УДУ ім. М. Драгоманова

Роман Стецький,

аспірант УДУ ім. М. Драгоманова,

в.о. директора Вищого професійного училища № 29 м. Львова

(м. Львів, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІВ ПРОФІЛЬНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Зміни у соціально-економічному середовищі України, зокрема, негативні наслідки перенесеного масового захворювання населення на «COVID-19», війна, призводять до необхідності проведення швидких реформ у професійній

освіті, діяльність якої направлена на підготовку робітничих кадрів для сучасного ринку праці та відбудови наслідків агресії ворога.

У цьому процесі педагог профільного і професійного навчання стає провідником реформ, здатним втілити новий зміст освіти на практиці. Проведений нами аналіз діяльності кадрового складу закладів середньої і професійної освіти свідчить про те, що їхній рівень підготовки, особливо низька інформаційно-комунікаційна грамотність, не відповідає сучасним вимогам суспільства.

З іншого боку, спостерігається зниження мотивації молоді до освоєння професії педагога. Фінансові витрати на підготовку педагогів профільного і професійного навчання з боку держави у декілька разів менші, ніж у розвинених країнах, а фінансування інновацій не завжди мають математично-статистичне обґрунтування.

Проблеми підготовки та становлення педагогів були предметом дослідження відомих українських та іноземних вчених: наукові уявлення про особистість професіонала й закономірності його становлення (В. Андрущенко, В. Бодров, К. Гуревич, Є. Клімов, Н. Ничкало, К. Чернецькі, Ф. Шльосек); проблеми ефективності професійної діяльності (І. Зязюн, В. Казміренко), компетентнісний підхід у професійній освіті (В. Луговий, Л. Сушенцева, А. Хуторський, В. Ягупов та ін.), проблеми діагностики професійної придатності та відбору на професію педагога (М. Амінов, В. Лозовецька, Н. Мажар, Є. Павлютенков, В. Сластьонін, Б. Федоришин, Р. Хмелюк), дослідження коучингу у сфері освіти як інструменту особистісного й професійного розвитку (Т. Борова, М. Нагари, І. Петровська та ін.). За останні п'ять років проаналізовано проблеми й психологічні особливості розвитку професійної спрямованості молоді й діагностики професійної придатності та відбору на професію вчителя [1; 2], виявлено особливості методологічного дозрівання педагога як дослідника та окреслено перспективні шляхи його подальшої діяльності в умовах інформаційно-технологічного суспільства [3],

проаналізовано комплексні методики підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення закордонних вчених, а саме (Д. Голланд, Д. Дьюї, Т. Капlou, А. Маслоу, Д. Сьюпер, С. Фукуяма та ін.), здійснено їх порівняльний аналіз [1; 2; 4].

Результати напрацювань вказаних вчених заслуговують на увагу і враховуються нами при проведенні системного дослідження та обґрунтування, розроблення й впровадження багаторівневої системи підготовки педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластера.

Актуальність обраної теми дослідження визначається суперечностями: між вимогами ринку праці, попитом закладів загальної середньої, професійної, фахової передвищої освіти на педагогів профільного і професійного навчання нового типу та неспроможністю традиційної системи вищої освіти їх виконати через недостатнє фінансування освітнього процесу і відсутність необхідної матеріально-технічної бази, науково обґрунтованого нормативно-правового і якісного навчально-методичного забезпечення, підготовленого на основі цифрового освітнього ресурсу; між бажанням здобувачів навчатися та отримувати практичний досвід в умовах особистісно орієнтованих гнучких форм організації навчання на базі горизонтальних освітніх структур (навчально-виробничих, навчально-науково-виробничих центрів, комплексів і кластерів) та практикою централізованого управління і замовлення на підготовку педагогічних кадрів в яких переважають лінійні вертикальні зв'язки, спрямуванням освітнього процесу не на кінцевий якісний результат, а на зайнятість здобувачів, отримання ними відповідного диплому тощо; між загальнопоширеною практикою загального набору абітурієнтів у заклади вищої освіти на педагогічні спеціальності без врахування наявності задатків до цієї діяльності та потребою у вступниках, підготовлених у рамках доуніверситетської освіти до навчання, з проведенням відповідної психолого-

професійної діагностики, профорієнтації, профвідбору та виконанням професійних проб.

Наша ідея дослідження ґрунтується на припущенні, що при обмежених витратах держави на освітній процес, впровадження науково обґрунтованої та розробленої багаторівневої системи підготовки нового типу педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластера у поєднанні зі створеною системою багатоканального фінансування дозволить здійснити підготовку висококваліфікованих випускників відповідно до вимог роботодавців та викликів суспільства.

Гіпотеза дослідно-експериментальної роботи полягає у припущенні, що запропонована багаторівнева система підготовки педагогів профільного і професійного навчання буде ефективною за умов:

- організації процесу професійного самовизначення майбутніх педагогів, який полягатиме у виявленні в абітурієнтів закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти задатків до педагогічної діяльності шляхом проведення професійно-психологічної діагностики, виконання професійних проб і підготовки їх до навчання в університеті;
- створення неперервної системи підвищення кваліфікації й стажування науково-педагогічних кадрів та системи підвищення мотивації до досягнення результатів, самоорганізованості, відповідальності та мобільності абітурієнтів і здобувачів на шляху становлення професійно-особистісних якостей майбутніх педагогів на основі коучингового супроводу.

Запропоновані нами організаційно-педагогічні умови мають подвійне призначення у суспільному виробництві: з одного боку, це підготовка нового типу компетентних, інформаційно-комунікаційного грамотних педагогів, а з другого це забезпечення цими педагогами належного рівня підготовки конкурентоспроможних робітничих кадрів для різних галузей виробництва та сфери послуг (зокрема пов'язаних з безпекою та обороноздатністю).

Список використаних джерел

1. Загребнюк Ю. В. Комплексні методики підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015, № 3 (47). С. 259-264
2. Професійне самовизначення старшокласників в умовах освітнього округу: посіб. /Л. А. Гуцан, О. Л. Морін, З. В. Охріменко, О. М. Пархоменко, Л. І. Гриценко, І. І. Ткачук. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 220 с.
3. Ничкало Н. Г. Методологічна культура у науковому зростанні педагога-дослідника. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2016. № 44. С. 22-29.
4. Hasan M., Parvez M. Professional Development of 21st Century Teachers in Higher Education. Educational Quest: An Int. J. of Education and Applied Social Science. 2017. Vol. 8, No. 1, April. pp. 145–149.

Оксана Кудря
кандидат педагогічних наук, доцент
ПНПУ імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

ПРОЄКТИ З НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХВАННЯ: АКТУАЛЬНІСТЬ ІДЕЙ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО

Національно-патріотичне виховання є важливою складовою процесу формування особистості, яка любить і пишається своєю країною, знає її історію та культуру. У сучасному світі, де глобалізація змінює стосунки людей з навколишнім світом, в реаліях сьогодення, пов'язаних з російсько-українською